

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1984

BRNO 1987

Kleinfunde aus Šišma /Bez. Přerov/ .J. Janča übergab Mitgliedern der Expositur des AI ČSAV in Opava eine Fundkollektion aus dem Kataster der Gemeinde /siehe PV 1983/, die in den Zeitabschnitt der Linearkeramik /Starčevo und junge Phase, Želiezovce Typ/, der mährischen bemalten Keramik, kanalisierten Keramik, Schmurkeramik, schlesischen Stufe der Urnenfelderkultur und in das XIII. Jahrhundert u. Z. gehört.

NEOLITHISCHE BESIEDLUNG VON HLINSKO BEI LIPNÍK NAD BEČVOU /Bez. Přerov/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Bei einer Terrainuntersuchung stellten Mitglieder der Expositur in Opava und J. Janča aus Šišma das Ausmaß einer im Jahre 1983 ermittelten neolithischen Lokalität /J. Pavelčík, 1984¹/, nördlich von der Kreuzung der Bezirksstrassen Hlinsko - Kládníky und Lhota - Pavlovice, fest. Das gewonnene Material bewies verlässlich eine zweifache Besiedlung der Lage, und zwar im Verlaufe der Linearkeramik und im Zeitabschnitt der mährischen bemalten Keramik. Die gefundene Spaltindustrie, das geglättete Werkzeug und die Scherben erlauben keine feinere Datierung der Lokalität.

Anmerkungen:

- 1/ Pavelčík, J. 1984: Neolitický nález z Hlinska u Lipníka nad Bečvou /Bez. Přerov/, PV 1983, Brno 1985, 22-23.

NEOLITHISCHE FUNDE BEI DOLNÍ VĚSTONICE /Bez. Břeclav/

Lubomír Kundera, AÚ ČSAV Brno

Im November 1984 hat man einen Aushub für die Elektro- und Wasserleitung für den Kuhstall der LPG Palava zwischen den Strassen von Dolní nach Horní Věstonice und den Lehrerhäusern am westlichen Rande von Dolní Věstonice durchgeführt. Die Stelle ist ungefähr 100 m von der ehemaligen Kiesgrube des VEB Ingstav entfernt, wo in den Jahren 1976-1978 eine Rettungsgrabung des AI ČSAV Brno verlief¹.

Der Graben störte zwei Siedlungsgruben, deren komplette Untersuchung nicht durchgeführt werden konnte, weil sich in dem Aushub bereits die elektrische Leitung befand. Wir beschränkten uns daher nur auf eine teilweise Untersuchung der Objekte und auf Lesefunde aus der ausgebaggerten Grubenausfüllung. Die grössere und an Funden reichere Grube gehörte in die Kultur mit mährischer bemalter Keramik, aus der kleineren hat man Material gewonnen, das der Kultur mit Linearkeramik angehört. Das Material der MBK kann man rahmenhaft in Stufe IIa datieren.

Spuren von Siedlungen beider neolithischer Kulturen stellte man bereits bei den Rettungsgrabungen in den Jahren 1976 - 1978 fest und die gestörten Gruben gehören offensichtlich zu diesen Siedlungen, deren Objekte sich im östlichen und nördlichen Teil der Kiesgrube befanden, also in nicht grosser Entfernung von der Stelle des heutigen Fundes.

Anmerkungen:

- 1 Z. Měřinský, Záchraný výzkum v nové štěrkovně n.p. Ingstav u Dolních Věstonic /okr. Břeclav/, PV 1976, 118 - 119, Brno 1978; Merselba, Pokračování záchraného výzkumu v nové štěrkovně n.p. Ingstav u Dolních Věstonic /okr. Břeclav/, PV 1977, 108 - 109, Brno 1980.

NOVÁ LOKALITA KULTURY S MORAVSKOU MALOVANOU KERAMIKOU S KRUHOVÝM PŘÍKOPEM U NĚMČIČEK /okr. Znojmo/

Miroslav Bálek, Lubomír Kundera, AÚ ČSAV Brno
/Obr. 9/

Na mírném jihovýchodním svahu v nadmořské výšce 260-270 m asi 350 m severně od vodní nádrže u Výrovic na katastrálním území Němčiček /okr. Znojmo/ byl na základě studia leteckých měřických snímků Znojemska zjištěn kruhový příkop /obr. 9/. Pro upřesnění jeho polohy a tvaru bylo v uvedeném prostoru provedeno geofyzikální měření¹, při kterém jsme získali povrchovým sběrem několik fragmentů keramiky a štípané industrie.

Keramický materiál patřící kultuře s moravskou malovanou keramikou je nevýrazný, identifikovat můžeme pouze fragment hrdla z hrncovité nádoby /100/ se zaobleným okrajem /2/ a prohnutým hrdlem /1/, k téže keramické třídě patří i fragment dna. Dále je v souboru část válcovité extrémně nízké nožky s rovným okrajem /8/ z mísy na nožce /451/ a jeden střep se zbytky žluté malby². Štípaná industrie je zastoupena dvěma nálezy, zlomkem čepele se zoubkovou retuší a drobnou čepeľkou.

Poznámky:

- 1 M. Bálek, V. Hašek, Neue Kreisgrabenanlage der Kultur mit mährischer bemalter Keramik in Südmähren, Sborník referátů Nové Vozokany 1984, Nitra, v tisku.
- 2 V. Podborský, E. Kazdová, P. Košťálek, Z. Weber, Numerický kód moravské malované keramiky, Brno 1977.

Neue Lokalität der Kultur mit mährischer bemalter Keramik mit Kreisgraben bei Němčičky / Bez. Znojmo/. Auf einem mässigen SO-Hange in der Seehöhe von 260 - 270 m, ca. 350 m nördlich von dem Stausee bei Výrovce im Kataster von Němčičky / Bez. Znojmo/ wurde aufgrund des Studiums von Vermessungsflugaufnahmen ein Kreisgraben festgestellt. Zur Präzisierung seiner Lage und Form hat man in dem angeführten Raume geophysikale Messungen durchgeführt, bei denen durch Leisefunde einige Keramikfragmente und Spaltindustrie gewonnen wurde. Das keramische Material gehört der Kultur mit mährischer bemalter Keramik an.

POKRAČOVÁNÍ ZÁCHRANNÉHO VÝZKUMU VE VELKÝCH HOŠTICÍCH /okr. Opava/

Vratislav Janák, AÚ ČSAV Brno

V této sezóně narušil výkop pro vodovodní potrubí v jižní části lokality čtyři objekty. Z časových důvodů tři z nich mohly být pouze ovzorkovány - obj. č. 1/84 je halštatský; obj. č. 2/84 a 3/84 snad lengyelké, ale získaný materiál je málo výrazný. Prokopán a zdokumentován byl obj. č. 4/84, při bagrování porušený i mimo výkop.

Šlo o nepravidelně kruhovitou jámu / hloubka cca 280 cm od dnešního povrchu/ s vyšším zúženým hrdlem /výška cca 60 až 100 cm, Φ ústí cca 270 cm/, podklenutými stěnami a plochým dnem / Φ cca 370 cm/, poněkud užším než vyklenutí stěn. Profil jámy byl na východní straně výrazně lahvovitý, na západní spíše esovitě prohnutý. Jáma byla ode dna vyplněna nepravidelně obloukovitými /kopcovitými/ vrstvami. Nejspodnější byla vrstva žluté hlíny /max. výška cca 140 cm/, nepravidelně promíšená vrstvičkami hlíny černošedé. Pochází z ní jen nepočetné nálezy; v úrovni 200 x 220 cm od dnešního povrchu zde byly po celém povrchu poházeny poměrně četné kusy mazanice. Na "žluté" vrstvě ležela vrstva šedočerné popelovité hlíny /mocnost cca 10 x 30 cm/, hojně promíšené drobnými uhlíčky, místy i zlomky mazanice a lokálními žlutými vrstvičkami. Na rozhraní obou vrstev byla v jižní části jámy v hloubce asi 160 cm uložena kalva lidské lebky, překrytá přibližně kruhovitým / Φ cca 60 cm/ závalcem mazanícových zlomků. "Šedočerná" vrstva poskytla hojně nálezy keramiky, kostí a štípané industrie. Na ní ležela vrstva ze zlomků mazanice /mocnost 20 - 60 cm/, v jihovýchodní části jámy porušená v šířce asi 80 cm. V "červené" mazanícové vrstvě bylo jen málo běžných nálezů /většinou štípaná industrie/, zato však dosti větších uhlíků /dle předběžného určení E. Opravila se jedná takřka výhradně o dub/. Na mazanícové vrstvě ležela běžná splachová výplň, podobná ornici. V ní byly nálezy opět velmi četné /keramika, kosti, štípaná a kostěná industrie, "zátěže" aj./. V této nejsvrchnější vrstvě byl objekt na jižní straně nepatrně porušen dalším, snad soudobým, objektem, zničeným však hospodářskou budovou, která zde donedávna stála. Tento druhý zásah patrně nesouvisí se zásahem, který narušil mazanícovou vrstvu.

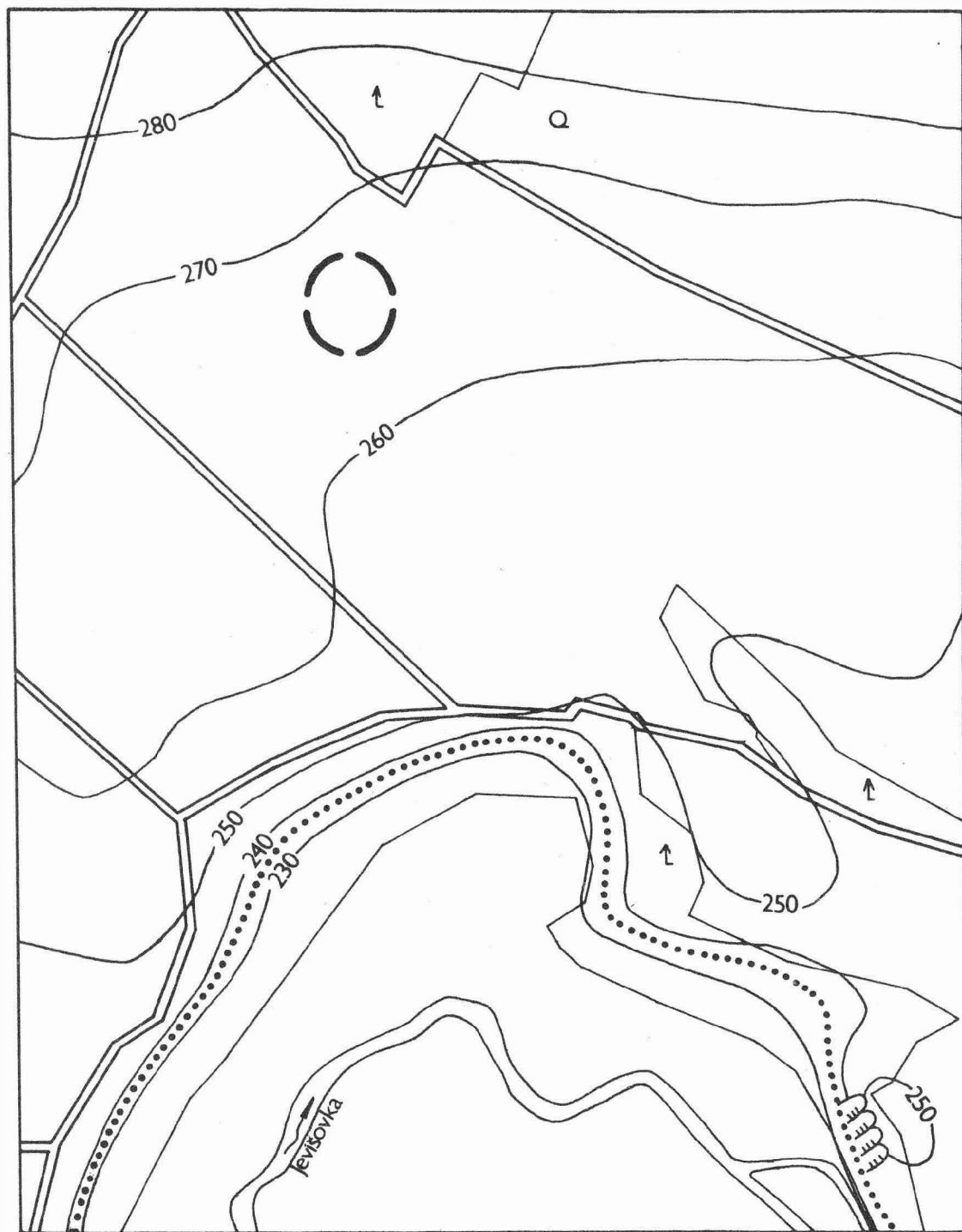
Podle předběžné analýzy početného keramického materiálu náleží objekt pozdní fázi lengyelké kultury. Typologicky se však jeví mladší než nejmladší dosud známé lengyelké nálezy, získané výzkumem, odpovídající fázi MMK IIb¹. Pravděpodobně reprezentuje třetí - nejmladší - lengyelský sídlištní horizont lokality a můžeme jej snad rámcově synchronizovat s horizontem Jordanów-Bodrogkeresztúr-Ludanice, ovšem na Opavsku prozatím nejsou časově odpovídající lengyelké nálezy známy.

Na rok 1984 byla také plánována skrývka v prostoru budoucí řadové zástavby v jižní části lokality. Ta však mohla být provedena, protože stavební pozemek byl přístupný až v prosinci, teprve těsně před zámrazem, takže nově skrytá plocha v tomto roce zkoumána nebyla.

Poznámka:

- 1 V. Janák, Třetí etapa záchranného výzkumu ve Velkých Hošticích /okr. Opava/, PV 1983, Brno 1985, 109.

Fortsetzung der Rettungsgrabung in Velké Hoštice / Bez. Opava/. In der Saison 1984 wurde vor allem Objekt Nr. 4/84 untersucht, das durch einen Aushub für die Wasserleitung gestört worden war - eine grosse unregelmässig kreisförmige Grube mit flachem Boden, gewölbten Wänden und einem engeren, ungefähr zylinderförmigen Hals. Die Grubenausfüllung /von unten/ war folgendermassen: eine Schicht gelber Erde, durchmischt mit Schichten schwarzgrauer Erde, auf dieser eine Schicht schwarzgrauer aschiger Erde, stark mit kleinen Holzkohlepartikeln durchmengt, auf dieser eine Schicht von Lehmbewurfbruchstücken, schliesslich eine Schwemmaszufüllung, dem Ackerboden ähnlich. Auf der Scheide zwischen der "gelben" und "schwarzgrauen" Schicht lag die Kalva eines Menschenschädels, mit einer Verschüttung von Lehmbewurfstücken überdeckt. Nach der vorläufigen Analyse des zahlreichen keramischen Materiales stellt das Objekt die jüngste Entwicklung der Lengyel-Kultur auf der Lokalität vor und wir kön-

••• Vodní nádrž Výrovice

0 200m

Obr. 9.
 Němčičky /okr. Znojmo/. Kruhový příkop kultury s moravskou malovanou keramikou, - Kreisgraben
 der Kultur mit mährischer bemalter Keramik.

PŘEHLED VÝZKUMU 1984

Vydává :	Archeologický ústav ČSAV, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef Poulík
Redaktoři:	Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová, P. Šindelář, B. Klíma, M. Plaček, J. Svoboda
Na titulním listě:	rekonstrukce vědérka ze slovanského hradiska Břeclav-Pohansko
Tisk:	VH 103 ZO Svazarmu Brno
Evidenční číslo:	ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis:	450 kusů - neprodejné